

KÖNYVTÁROSI ÉLMÉNYEK A SZOVJETUNIÓBAN

1960. május 5. és 10-e között turistaként könyvtárlátogatásokkal egybekötött tanulmányuton voltam a Szovjetunióban. Nemcsak a Szovjetunió - Kiev, Moszkva, Leningrád-méretei, de az ott található káprázatosan gazdag könyvanyag is meglep mindenkit. Csak a LENIN KÖNYVTÁR - amely 1962-ben ünnepli 100 éves fennállását - állománya 21 millió könyvtári egység, amelyet 280 km hosszú polcon tárolnak. A könyvtár rendje, tisztasága, a könyvtári dolgozók munkakészsége bizony-nyal páratlan a maga nemében az egész világon.

A Lenin Könyvtár-ban külön fogadták könyvtároscsoportunkat; minden résztvevő ajándékba kapta a könyvtár Útmutató-ját. A könyvtár igazgatója ismertette az intézmény tevékenységét; a közvetlen előadásból megtudtuk, hogy a Lenin Könyvtár öt hatalmas épülettömbben 60 000 m² területen helyezkedik el. 73 ország kb. 2300 intézményével tart kapcsolatot; kb. 160 nyelven található irodalom a könyvtárban. A központi általános olvasóteremben 550 olvasóhely, a szakolvasótermekben pedig összesen 2250 ülőhely van. Három helyiségben külön gyermek és ifjúsági olvasóterem működik. 7000 olvasó látogatja naponként a Lenin Könyvtár-at, 1959-ben 11,5 millió könyvet kölcsönöztek. Szédületes számok.

Az épületekben a különböző szakolvasótermekben, folyósókon stb. 1600-2000 könyvből rendezett számos állandó kiállítás látható. A ritkaságokról, vagy ha valamely könyvből csak egyetlen példány van, mikrofilmet készítenek; az olvasótermekben mikrofilm-leolvasó van.

Tájékoztatót adnak írásban, szóban, telefonon. Negatív válasz soha nem hangzik el. A reference-ből irányítják az érdeklődőket a szakemberekhez. A fő raktárakból előre kérhet az olvasó anyagot, akár telefonon is. Mire az olvasó a könyvtárba érkezik, a könyv a megadott olvasóteremben várja, s így idővesztés nélkül foghat hozzá munkájához.

A ruhatárból felhaladva, a főlépcsőházban tárolnak a katalógusszekrények, szigorú helykihasználással. De a szakolvasótermekben is tájékozódhat természetesen az olvasó. A katalóguscédulák szerepel, hogy központi-, kézi- vagy szakkönyvtári részlegen található-e a keresett könyv.

A címetek nem írják át; cirill, latin, arab betűs katalóguscédulák vannak. De pl. Puskin magyar nyelvű fordítása a latin és a cirill ábécé-ben is megtalálható.

Plakát-tárukban az anyagot időrendben, ezenbelül témánként tartják nyilván.

A raktárakban mindenütt kondicionált a levegő.

Külön érdekessége még a könyvtárnak a r e s t a u r á - l ó m ű h e l y. A világgraszoló prágai találmányt, amelyet az USA is megvásárolt, továbbfejlesztve alkalmazzák. Ezzel a különleges átlátszó anyaggal leheletszerűen bevonják a régi, értékes, szétmálló kóderlapokat, amiktől az olyan erős lesz, hogy - amint azt a könyvtár dolgozói tréfásan megjegyezték - két mozdony sem lenne képes a lapokat szétszakítani.

Mindenütt példás a tisztság, a rend. A gyermekolvasótermekben is teljes a csend, a fegyelmezett nyugalom. Hogy ez mit jelent, azt csak mi könyvtárosok tudjuk igazán értékelni.

A 38 épületsoporthól álló LOMONOSZOV EGYETEM KÖNYVTÁRA a toronyrészben helyezkedik el. Fiókjai vannak az egyes fakultásokon, a diákszállásokon; szakosított olvasótermeknek férőhelye 1200. Az Egyetem 12 karán 180 tanszék van, ahol 2000 tanár vezetésével kb. 18 000 diák tanul; munkahelyiségeinek száma 45 000; ha minden termen végig kívánnánk menni, 150 km-t kellene bejárni.

A szovjet műszaki könyvtári hálózatot most szervezik át. Másfél éve alakult Moszkvában az ÁLLAMI MŰSZAKI KÖNYVTÁR, amely közvetlenül a minisztertanács mellett működő ÁLLAMI TUDOMÁNYOS MŰSZAKI TANÁCSHOZ tartozik. Feladata a műszaki könyvtárak munkájának összehangolása és irányítása. A Lenin Könyvtár-tól átveszi a külföldi műszaki anyagok gyűjtését; központilag raktározza a műszaki jellegű fordításokat; ellátja a hálózati központi teendőket.

M Ű s z a k i k ö n y v t á r h á l ó z a t u k n é g y n a g y c s o p o r t j a :

1. Nyilvános műszaki tudományos könyvtárak.
2. Egyes termelőtárak tudományos műszaki könyvtárak.
3. Vállalati, üzemi tudományos műszaki szakkönyvtárak.
4. Politechnikai irányzatú egyéb műszaki szakkönyvtárak.

A KÖZPONTI POLITECHNIKAI KÖNYVTÁR - a második legnagyobb műszaki könyvtár - felügyeleti szerve a magyar TIT-nek felel meg.

Egynapos ruhaipari könyvtári látogatásom alkalmával a MOSZKVAI MODELLHÁZ és a TUDOMÁNYOS KUTATÓ INTÉZET KÖNYVTÁRÁT, ezek nyilvántartási, raktározási rendszerét, gyűjtőkörét stb. tekintettem meg. A Tudományos Kutató Intézetben külön információs osztály működik; mindkét helyen külön-külön angol, francia, német fordító, továbbá bibliográfus dolgozik.

Általában a könyvtári propaganda tevékenység igen fejlett. Nemcsak a Lenin Könyvtár-ban, de minden könyvtárban állandó, szakosított kiállítások tömege hívja fel a látogatók figyelmét az orosz ösnyomtatványoktól, a könyv születésétől kezdve, a legújabb könyvekig.

Örömmel fedeztük fel a kiállításokon Jókai, Mikszáth, Petőfi, Móricz, Illés stb. műveit, és a legújabb magyar könyv-újdonságokat, a Lenin Könyvtár-ban csakugy, mint a Lenin

Muzeumban a világ számtalan nyelvére lefordított Lenin-művek között a magyar nyelvűeket.

Hazaérve igen érdekes volt Budapesten a Technika Házában a "Moszkvai Műszaki Tudományos Propaganda Háza, valamint a Műszaki Tudományok tájékoztatás és propaganda a Szovjetunióban" c. kiállítást tanulmányutam kiegészítőjeként megtekinteni. Az SZKP XXI. Kongresszusa, majd az SZKP Központi Bizottságának 1959. júniusi plénuma nyomatékosan felhívta a figyelmet a műszaki fejlesztésre, a tudományos eredményeknek és az élenjáró tapasztalatoknak elsőrendű fontosságára.

A könyvtár és a könyvtáros a Szovjetunióban rendkívüli megbecsülést élvez, ezt tapasztalhattam bárhova mentem.

Ehelyen is külön köszönettel adózom a szíves fogadtatásért szovjet vendéglátóinknak. A Szovjetunióban szerzett tapasztalatok hasznos utmutatóul szolgálnak a magyar ruhaipari műszaki könyvtár fejlesztéséhez.

Ádám Vilma

AZ UJONNAN BESZERZETT KÖNYVEK BEMUTATÁSA

Ha olvasóink nem szereznének tudomást újonnan érkezett /vásárolt/ belföldi és külföldi könyveinkről, ez annyi lenne, mintha e könyvek meg sem lennének könyvtárunk állományában. Éppen ezért az új könyvek megjöttéről olvasóinkat értesítenünk kell, nem bízhatjuk a véletlenre azoknak felfedezését.

Olvasóinknak ez az értesítése nálunk többféle módon történik. Ha a könyv megvásárlását valaki kérte, az illetőnek t e l e f o n o n hozzuk tudomására a könyv megérkezését. Ha senki sem kérte a könyvet, de olyan tárgy, hogy valamilyik osztályunkat közelebből érdekli /pl. transzformátorjavító műhely, műszaki fejlesztési osztály, mérőosztály, főkönyvelés stb./, akkor az illető osztály vezetőjének jelentjük a könyv megérkezését. Ennek rendszerint nagyon örülnek, és sietnek a könyvet a könyvtárból kivenni.

Vannak aztán olyan újonnan vásárolt könyveink /mint Pattantyus: Gépész- és villamos mérnökök kézikönyve I., Das Grundwissen des Ingenieurs vagy a népszerűbbek között Aisberg: Most már értem a televíziót, G.Büscher: Rádió és elektrotechnika mindenkinek/, amelyekre a könyvtárba egészen más könyvért vagy kéréssel betoppanó olvasóink figyelmét hívjuk fel. Mihelyt Verebély: Villamos Erőátvitelének III. kötete 2. kiadásban megjelent, csak egy valakinek kellett szólnunk, s azonnal elvitték valamennyi példányunkat. Így leszünk majd nemsokára a most új kiadásra kerülő IV.kötettel is. Ezekből